

В ч. 3 ст. 296 УК сформулирован квалифицированный состав изготовления либо сбыта холодного оружия, под которым понимаются те же действия, совершенные повторно. По данному признаку подлежат квалификации действия лиц, совершивших какое-либо из деяний, перечисленных в диспозиции ст. 296 УК и входящих в признак повторности, если за предшествовавшее такое же деяние лицо не было освобождено от уголовной ответственности либо судимость за такое же преступление не погашена и не снята в установленном порядке [1]. В соответствии с примечанием к ст. 295 УК лицо, добровольно сдавшее предметы, указанные в ст. 296 УК, освобождается от уголовной ответственности за действия, предусмотренные ст. 296 УК, кроме случаев сбыта.

Таким образом, законодатель сократил число уголовно-наказуемых действий в отношении холодного оружия, а также предусмотрел наличие административной преюдиции как условия привлечения к уголовной ответственности за незаконное ношение либо перевозку этого вида оружия.

Список библиографических ссылок:

1. О судебной практике по делам о преступлениях, связанных с незаконными действиями в отношении оружия, боеприпасов и взрывчатых веществ [Электронный ресурс]: постановление Пленума Верховного Суда Респ. Беларусь, 3 апр. 2008 г., № 1 // КонсультантПлюс. Беларусь / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2017.

2. Лукашов А. И. Уголовное право Республики Беларусь: сравнительный анализ и комментарий / А. И. Лукашов, Э. А. Саркисова. – Минск: Тесей, 2000. – 627 с.

УДК 343.2(477)(075.8)

Юрій Миколайович КАНІБЕР,

доцент кафедри кримінально-правових дисциплін факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2648-7067>

РОЗВИТОК ФАКТОРНОГО АНАЛІЗУ ДЕТЕРМІНАЦІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

У кримінології завжди було неоднозначне ставлення до поняття «фактор», оскільки він пов'язується з позитивістською «теорією факторів», яка на думку критиків урівнює всі криміногенні чинники без розрізнення їх детермінаційного значення, а багатофакторний аналіз зводиться до створення безкінечного переліку детермінант злочинності, не дає

послідовної систематизації причин і умов злочинності. Тим не менш факторний аналіз широко використовується в кримінології і по суті залишається одним з небагатьох власних кримінологічних інструментів дослідження детермінант злочинності. Дослідники детермінації злочинності пропонують інколи доволі радикальні способи подолання його недоліків через застосування принципів синергетики і феноменології, авторських методологій дослідження детермінант злочинності або взагалі витіснення факторного аналізу іншими методиками. Проте ми не зустріли в публікаціях свідомого відношення до змісту та структури кримінологічного факторного аналізу і системних пропозицій щодо подолання його недоліків.

Серед складових елементів факторного аналізу, на наш погляд, можливо виділити наступні дії та етапи: 1) визначення загального методологічного підходу, світоглядних позицій автора, у межах яких він використовує факторний аналіз; 2) первинне, у вигляді гіпотези, встановлення сукупності існуючих детермінант явища; 3) з'ясування наявності і типу зв'язку між фактором і явищем, емпіричний етап дослідження; 4) підтвердження детермінаційних властивостей фактора певними доказами в залежності від обраного підходу і використаних спеціальних методів узагальнення і аналізу; 5) статистичне і іншими засобами підтвердження певного рівня розповсюдження фактору, його придатність до типології і узагальнення; 6) опис сутності, властивостей і ознак фактора, його онтологія і феноменологія; 7) юридико-догматична площина розгляду природи і значення фактора; 8) класифікація і типологія фактора, опис типологічних ознак; 9) встановлення впливів і залежностей фактору від інших суміжних обставин, у тому числі і зворотній вплив від детермінованого явища, відмежування від подібних; 10) історіографія (етіологічний аспект) і прогнозування розвитку (саморозвитку) досліджуваного фактору; 11) аксіологічний аспект дослідження фактора; 12) праксеологічний аспект дослідження фактора з перспективою практики запобіжного впливу на нього. Послідовність дій може бути продиктована особливостями предмету дослідження, проте в цілому, на наш погляд, структура аналізу в такому вигляді буде достатньо універсальною і повною для досягнення достовірного наукового знання у вигляді специфічної кримінологічної характеристики будь-якого фактору злочинності.

Вважаємо, що можливості факторного аналізу не вичерпані і необхідно шукати можливості його вдосконалення на шляху поєднання з методиками системного аналізу. Основи технології системного аналізу в кримінології викладені у відомих дослідженнях Д. А. Ли та О. Є. Манохи. Проте, на нашу думку, перспективи вдосконалення асоціюються з більш глибоким використанням положень загальної теорії систем.

Загальнонауковий принцип системності передбачає можливість розглядати масив детермінант злочинності у якості відокремленої соціальної системи – упорядкованої сукупності взаємопов'язаних елементів. Загальна теорія систем пропонує аналізувати системні

утворення за двома напрямками. Перший напрям – це аналіз ознак, що відображують принципи відмінності системно організованого явища від простої множинності – системоутворюючих ознак. Другий напрям – встановлення класифікаційних ознак системи, які визначаються внутрішньою типологією системно-структурних якостей елементів та особливостями системи у порівнянні її за певними критеріями з іншими системами.

Системоутворюючими власними ознаками детермінант злочинності можливо вважати наступні: наявність змістовних елементів системи, множинність детермінант, відмінність і єдність властивостей окремих детермінант і якостей цілісної системи; статистична, ймовірнісна взаємозалежність складових частин; цілісність, структурованість, та ієрархічність (багаторівневість) системи детермінант; динамічність властивостей і зв'язків системи детермінант; самодетермінація та саморозвиток; відносна самостійність, відкритість, взаємозалежність системи і соціального середовища, соціальної практики в рамках конкретної соціальної системи; множинність опису системи. Класифікаційні ознаки ґрунтуються на встановленні їх відповідності до систем певного типу за ознаками: змісту і типу субстрату (елементів системи); за походженням, механізмом утворення елементів; за ступенем відкритості; за ступенем однорідності елементів; за ступенем складності; за кількістю функцій; за результатами функціонування; за структурою; за просторовим розташуванням; за ступенем розвитку; за поведінковими характеристиками; за ступенем зорганізованості елементів системи. На жаль, формат тез не дає можливості викласти хоча б перелік класифікаційних ознак системи детермінації злочинності.

Тому основним напрямом актуалізації і вдосконалення факторного аналізу вбачається у використанні його у межах методу системного аналізу і отриманні на підґрунті об'єднання нового методу аналізу детермінації злочинності – методу системного факторного аналізу, який є синтетичним утворенням і складається з прийомів пізнавальної технології, що закладена в методиках загальнонаукового системного аналізу і кримінологічного факторного аналізу детермінант злочинності.

УДК 343.132

Віктор Миколайович КИСЕЛЬОВ,

викладач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

ОГЛЯД ОКРЕМИХ ЗМІН ДО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ, ПРИЙНЯТИХ У 2017 РОЦІ

З 15 березня 2018 року вступили в дію нововведення до КПК України, внесені Законом України «Про внесення змін до Господарського